

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.572/2019/27.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a Debrecenben, 2020. február 10. és június 22. napján megtartott nyilvános ülés alapján, a 2020. július 24. napján megtartott tanácsülésen meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla a különösen nagy értékre, üzletszerűen elkövetett lopás büntette és más bűncselekmények miatt I.rendű vádlott és társai ellen folyamatban lévő büntetőügyben a Debreceni Törvényszék 2019. április 17. napján kihirdetett 26.B.233/2015/219. számú ítéletét megváltoztatja.

Az I. r. vádlott terhére megállapított csődbűncselekmény büntette vonatkozásában a folytatólagosságra utalást mellőzi. Az 5 rb. hamis magánokirat felhasználása vétségéből 3 rb. folytatólagosan elkövetett.

Az I. r. vádlott terhére megállapított 5 rb. és a II. r. és III. r. vádlottak terhére megállapított 2 rb. hamis magánokirat felhasználásának vétsége a Btk. 345. § szerint minősül.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

A másodfokú eljárásban felmerült 37.945 (harminchétezer-kilencszáznegyvenöt) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

A másodfokú ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

I. Az elsőfokú ítélet rendelkezéseinek a lényege

A törvényszék a rendelkező részben írt ítéletével bűnösnek mondta ki

I. r. vádlottat

- 2 rb., a 2012. évi C. törvény (a továbbiakban Btk.) 370. § (1) bekezdésében meghatározott, de a (2) bekezdés bb) pontjára figyelemmel a (6) bekezdés b) pontja szerint minősülő különösen nagy értékre, üzletszerűen, folytatólagosan elkövetett lopás büntettében
- 2 rb., a Btk. 370. § (1) bekezdésében meghatározott, de a (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő különösen jelentős értékre, folytatólagosan elkövetett lopás büntettében,
- a Btk. 404. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott és a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő csődbűncselekmény büntettében, melyet folytatólagosan követett el és
- 5 rb., a Btk. 345. §-ában meghatározott, részben folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségében.

II.r. vádlottat

- 1 rb., a Btk. 404. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott és a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő és büntetendő csődbűncselekmény büntetében, melyet folytatólagosan és bűnsegédként követett el, és
- 2 rb., a Btk. 345. §-ában meghatározott hamis magánokirat felhasználásának vétségében, melyből 1 rb-t mint bűnsegéd követett el.

III.r. vádlottat

- 1 rb., a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott, (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő különösen nagy vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás büntetében, melyet mint közvetett tettes követett el,
- 1 rb., a Btk. 404. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott és a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő és büntetendő folytatólagosan, bűnsegédként elkövetett csődbűncselekmény büntetében, és
- 2 rb., a Btk. 345. §-ában meghatározott hamis magánokirat felhasználásának vétségében, melyek közül 1 rendbelit közvetett tettesként, folytatólagosan és 1 rendbelit bűnsegédként követett el.

Az I.r. vádlottat 1 rb. a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott, de a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő különösen nagy vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás büntetétének vádjá alól a Be. 566. § (1) bekezdés a) pontja alapján bűncselekmény hiányában felmentette.

Ezért

- Az I.r. vádlottat halmazati büntetésül 4 év szabadságvesztésre, 100 napi tétel, 1 napi tétel összegeként 2.000.- forintban megállapított, mindösszesen 200.000.- forint pénzbüntetésre, 4 év közügyektől eltiltásra,
- Az II.r. vádlottat halmazati büntetésül 10 hónap szabadságvesztésre,
- A III.r. vádlottat halmazati büntetésül 1 év 6 hónap szabadságvesztésre, 100 napi tétel, 1 (egy) napi tétel összegeként 2.000.- forintban megállapított, mindösszesen 200.000.- forint pénzbüntetésre, továbbá I. r. vádlottat 5 év, a II.-III.r. vádlottat 3- 3 év gazdasági társaság vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra ítélte.
- A szabadságvesztést valamennyi vádlott tekintetében börtönben rendelte végrehajtani.
- A II.r. és III.r. vádlottal szemben kiszabott börtönbüntetés végrehajtását 3- 3 év próbaidőre felfüggesztette.
- Az I.r. vádlott vonatkozásában 1.831.387.466.- forint, III.r. vádlott tekintetében 50.530.000.- forint összeg erejéig vagyonekmozgást rendelt el.
- Rendelkezett továbbá az eljárás során felmerült bűnügyi költségről.

II. Az ítélet elleni fellebbezések és az azokra tett észrevételek

Az ítélet ellen az ügyész mindhárom vádlott terhére fellebbezést jelentett be. Az I. r. vádlott esetében a IV/A. és IV/B. szám alatti cselekmények folytatólagosan, a hitelezők kielégítésének meghiúsításával elkövetett csődbűncselekmény büntette helyett különösen nagy értékre,

üzletszerűen elkövetett sikkasztás, II. r. és III. r. vádlottak IV/B. szám alatti cselekményének jelentős értékre, üzletszerűen, bűnsegédként elkövetett sikkasztás büntetékénti minősítését indítványozta.

Az I. r. vádlott és védője 4 rb. lopás büntetnének minősített cselekmény vonatkozásában eltérő jogi minősítés végett, a további vádpontok tekintetében felmentés érdekében, másodlagosan enyhítés céljából fellebbeztek. A felmentő rendelkezést tudomásul vették.

II. r. vádlott és védője elsődlegesen felmentés, másodlagosan enyhítés, III. r. vádlott és védője hatályon kívül helyezés, másodlagosan felmentés, harmadrészt enyhítés érdekében éltek jogorvoslattal.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség Bf.28/2015/15-II. számú átiratában az ügyészi fellebbezést fenntartotta. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a perrendi szabályok betartását követően megalapozott tényállást állapított meg. Mindösszesen a IV/B tényállás kapcsán észrevételezte, hogy a történeti tényállás az indokolásban kifejtettekkel együtt válik teljessé. Okszerűnek találta a vádlottak bűnösségére vont következtetést, és törvényesnek az elbíráláskor hatályos büntető törvény alkalmazását. Rámutatott azonban, hogy tévedett a törvényszék, amikor az I. r. vádlott terhére rótt, IV/A. és IV/B. szám alatti, valamint a II. r. és III. r. vádlottakkal szemben megállapított IV/B. szám alatti bűncselekményeket nem vagyoni elleni bűncselekményként, hanem a hitelezők érdekeit sértő cselekményként értékelte. Ezzel szemben az ügyészi fellebbezés helyesen célozza a súlyosabban fenyegetett, sikkasztás büntetékénti minősítést. A csődbűncselekmény büntetnének természetes egységére figyelemmel ezen részcselekmény folytatólagosan elkövetettkénti minősítése akkor is téves, amennyiben a hitelezők érdekeit sértő minősítés egyébként helytálló lenne. Pontatlan továbbá a I. r. vádlott magánokiratra elkövetett cselekvősegeinek jogi minősítése. Az 5 rb. hamis magánokirat felhasználása vétségeként minősül cselekményből ugyanis 3 rb. folytatólagosan elkövetett, a további 2 rb. nem, ezért a részbeni folytatólagosságra utalás nem elegendő. A kiszabott büntetések nem tekinthetők a büntetési célok eléréséhez elegendőnek. Téves azok tartamának a törvényi büntetési tételek minimuma alatti meghatározása. Mindezekre tekintettel indítványozta a IV/A. és IV/B. szerinti bűncselekmények csődbűncselekmény büntette helyett folytatólagosan, különösen nagy értékre, üzletszerűen elkövetett sikkasztás büntetnének minősítését, amelyet I. r. vádlott tettesként valósított meg, míg a IV/B pont szerinti cselekmény II. r. és III. r. vádlottak terhére folytatólagosan, jelentős értékre, üzletszerűen elkövetett sikkasztás büntetnének minősül, amelyet e vádlottak bűnsegédként követtek el. Indítványozta továbbá valamennyi vádlott esetében a kiszabott szabadságvesztés büntetés és az I. r. vádlottal szemben alkalmazott közügyektől eltiltás mellékbüntetés mértékének a súlyosítását, valamint II. r. és III. r. vádlottak tekintetében a felfüggesztett szabadságvesztés büntetés próbaidejének magasabb tartamban való meghatározását, egyebekben az ítélet helybenhagyását.

A védők fellebbezésüket írásban indokolták, a következők szerint.

Az I. r. vádlott védője a II. tényállás vonatkozásában kifejtette, hogy téves a törvényszék által megállapított minősítés. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a közraktári hitelezés során a közraktárban elhelyezett áru tulajdonjoga megváltozott oly módon, hogy az kikerült a Kft. tulajdonából. Azt a védelem csak feltételezi, hogy az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az új tulajdonosok a hitelintézetek lettek, mert konkrétan ilyen megállapítást az elsőfokú ítélet nem tartalmaz. Iratellenes az elsőfokú bíróság azon ténymegállapítása, mely szerint jelen ügyben a közraktári jegyek a hitelintézetekre lettek forgatva. Ezt maguk a bankok is egyértelműen megerősítették az eljárás során. Ténykérdés, hogy közraktározás esetén a letett árut a letevő vagyonaiban a közraktári jegy testesíti meg, éppen ez eredményezi azt, hogy az áru végrehajtási eljárásban nem foglalható le, valamint nem tartozik a felszámolás körébe tartozó vagyonhoz. Amennyiben a letevő a teljes közraktári jegyet forgatással harmadik személyre ruházza át, úgy a

rendelkezési jogot megtestesítő értékpapír birtoka fizikailag elválik a közraktárban lévő árutól, azonban az áru az eredeti letevő számviteli nyilvántartásában szerepel mindaddig, amíg a harmadik személy - akire az értékpapír forgatva lett - ki nem váltja azt a közraktárból. Az áru tulajdonjoga ugyanis abban a pillanatban változik meg, amikor azt a közraktárból kiváltják, és az eredeti letevő is csak ekkor köteles az áru értékesítéséről számlát kibocsátani.

A fentiek alapján ténykérdés, hogy még abban az esetben sem váltak volna a hitelintézetek automatikusan a közraktározott áru tulajdonosává, ha a közraktári jegyek rájuk lettek volna forgatva, azonban ilyen jelen ügyben nem is történt. A közraktári hitelezés során a hitelintézetek jellemzően az áru piaci értékének 50 -70 %-át nyújtották hitelösszegként a letevő részére. Nem feltételezhető, hogy bármely gabonakereskedelemmel foglalkozó vállalkozás a piaci ár feléért, avagy 70 %-ért lemondott volna az általa közraktárban letett gabona tulajdonjogáról. Az nem vitás, hogy a hitelszerződésekben szigorúan rögzített feltételek együttes fennállása esetén a hitelezők akár kérhették volna az áru kiadását is, azonban ez semmiképpen nem jelenti azt, hogy az áru tulajdonjoga önmagában a közraktári jegy fedezetként való felajánlásával megváltozott volna. A hitelintézeteknek alapvetően akkor nyílt volna meg a jogosultsága arra, hogy az áru kiadását kérjék, ha a hitelszerződések a hitelek nem fizetése miatt felmondásra kerülnek. Ilyen körülmény jelen esetben fel sem merült. 2009. évben a ... Kft. egyetlen közraktári hitelszerződése sem került felmondásra. Ennek megfelelően ténykérdés, hogy sem jogszabály, sem pedig szerződés alapján a hitelintézetek semmilyen rendelkezési, avagy tulajdonosi jogosultságokkal nem rendelkeztek a közraktárban letett áru felett.

Az elsőfokú bíróság pusztán arra szorítkozik, hogy mivel a tulajdoni jogosítványok egyike sem állapítható meg, így a dolog idegen dolognak minősül, azonban azt már konkrétan nem jelenti ki, ami ezen megállapításból egyenesen következik, miszerint a vádlott nem rendelkezik a közraktárban elhelyezett áru tulajdonjogával, valamint arra nézve sem tesz megállapítást, hogy amennyiben változott az áru tulajdonjoga, az pontosan milyen jogcímen, milyen tulajdonszerzési módon történt. Eltulajdonítani pusztán idegen dolgot lehet, vagyis olyan dolgot, amely más tulajdonában áll. Ennek megfelelően az elsőfokú ítéletnek legalább hivatkozás szintjén tartalmaznia kellene, hogy kinek a tulajdonában állt a vádlott által eltulajdonított idegen dolog az elsőfokú bíróság álláspontja szerint. Különösen fontos ez a vizsgálat azért, mert a hitelintézetek mindegyike azt nyilatkozta, hogy a közraktári áru soha nem volt a tulajdonukban. Ha a dolog senkinek sincs a, akkor sem valósul meg az elsőfokú bíróság által megállapított bűncselekmény, mert a dolog nem „idegen”.

Ítéletének 54. oldalán az elsőfokú bíróság kifejti, hogy „közraktározás esetén a letevő a közraktározott árut nem birtokolja, nem használja, nem hasznosítja és nem is rendelkezik vele”. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:1. §. (2) bekezdése szerint olyan birtokos mellett, aki a dolog időleges birtokára jogosító jogviszony alapján tényleges hatalmában tartja a dolgot (albirtokos), birtokosnak kell tekinteni azt is, akitől a tényleges hatalmat gyakorló a birtokát származtatja (fő birtokos). Jelen esetben tehát a közraktározást végző gazdasági társaság (albirtokos) mellett birtokosnak kell tekinteni a vádlott által képviselt gazdasági társaságot is, akitől a birtok származtatható (fő birtokos), vagyis a vádlott a dolgot ténylegesen birtokolta a polgári jog szabályai szerint. Bizonyos tulajdonosi jogosultságról (akár az összesről) a vádlott ideiglenesen lemondott ugyan, de ez semmiképpen nem azonos a polgári jog szabályai szerint a tulajdonosi jogokról való végleges lemondással.

A kifejtettkre figyelemmel álláspontja szerint a közraktározott áru nem került ki a Kft. tulajdonából annak ellenére, hogy tulajdonosi rendelkezési jogok korlátozásra kerültek a közraktári szerződések, illetve a hitelszerződések által. A közraktári jegyek nem lettek a bankokra forgatva, és az áru kiadását a bankok nem is kérhették, figyelemmel a hitelszerződések rendelkezéseire. A közraktári jegyek - óvadékként - a hitelek fedezeti jellegét erősítve kerültek a bankokhoz, azonban ez tulajdonosváltást semmiképpen nem eredményezett, így az elsőfokú bíróság jogi érvelése, valamint a cselekmény büntetőjogi minősítése teljes mértékben megalapozatlan.

Figyelemmel arra, hogy az elkövetés időpontjában a fizetéseképtelen helyzet már kétségtelenül fennállt, a felszámolás elrendelésre került, továbbá a hitelezői igények kielégítése részben meghiúsult, a tartozás fedezetének elvonása büntettséghez képest speciális csődbűncselekmény büntettségének megállapítása lehet indokolt. [1978. évi IV. törvény 290. §. (3) bekezdés, avagy 2012. évi C. törvény 404. §. (2) bekezdés b) pont]

A III. tényállás kapcsán rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság azon ténymegállapítása, mely szerint az I. r. vádlott „adta át” a tanúsítványokat a közraktár részére, iratellenes. A bizonyítási eljárás során éppen ezzel ellentétes adatokra derült fény, magyarán egy több milliárd forint forgalommal rendelkező cég ügyvezetőjeként természetes, hogy nem a vádlott volt az, aki a mintákat elvitte a laborokra, és a kapott tanúsítványok közraktár részére történő tovább küldését sem ő végezte.

Hangsúlyozta, hogy az I. r. vádlottnak az alapvető „érdeke” éppen az volt, hogy a közraktári hitelezés zavartalanul működjön, hiszen az adott időszakban a cég finanszírozásának egyik alappillére a közraktári hitelek jelentették. Nem állt érdekében pár jelentéktelen papírral kockára tenni több százmillió forintot, mint közraktári hitelt. Önmagában az a körülmény, hogy egy adott bűncselekmény valakinek az érdekét szolgálja vagy szolgálhatja, még semmiképpen nem jelentheti azt, hogy a bűncselekmény kizárólag az adott személy tudtával és beleegyezésével történhetett.

Az elsőfokú bíróság a kifejtettekre figyelemmel - részben iratellenes ténymegállapítással, részben pedig megalapozatlan következtetésekkel - helytelenül vont le jogi következtetést az I. r. vádlott bűnösségére, és az ítélet ezen tényállási pont kapcsán megalapozottnak semmiképpen nem tekinthető.

A IV/A. tényállás kapcsán kifejtette, hogy a II. és a IV/A. tényállási pontokban rögzített cselekmények mind a történeti tényállás, mind pedig a büntetőjogi minősítés szempontjából egymással szorosan összefüggenek, figyelemmel az alábbiakra.

- Az ügyben kirendelt igazságügyi könyvszakértők véleménye alapján tényként jelenthető ki az, hogy a ... Kft. fizetéseképtelensége 2009. január 15. napján következett be.
- Az I. r. vádlott ezt követően a társaság könyvelésébe beállította a Kft. által kibocsátott, 2009. október 05. napján kelt számlát, mely malomipari technológia értékesítéséről szóló bruttó 834.422.500. Ft. értékben.
- A számla kiegyenlítése a könyvelés adatai alapján nem készpénzben, hanem egy adásvétellel vegyített kompenzációval történt akként, hogy a vádlott a számla ellenértékét gabonában egyenlítette ki.
- A számla kiegyenlítésére a társaságnak nem volt elég a szabadon felhasználható, nem közraktározott gabonája, emiatt az I. r. vádlott a közraktározott gabonát is felhasználta a teljesítéshez, azt a hitelezők elől ilyen módon elvonta.

A két cselekmény egymástól elválaszthatatlan, és az elsőfokú bíróság jogi álláspontja a cselekmények jogi minősítése kapcsán alapjaiban hibás, függetlenül attól, hogy a Kft.-vel kapcsolatos gazdasági esemény fiktiivnek minősül, avagy nem. A közraktári gabona elvonása kizárólag csődbűncselekményként minősíthető jelen ügyben, és ténykérdés az is, hogy amennyiben a IV/A. tényállási pont kapcsán vádlott bűnössége megállapítást nyer, úgy ezen cselekményt ugyancsak a csődbűncselekmény keretei között kell értékelni a törvényi egységre figyelemmel.

. ... műszaki szakértő szakértői véleményét több szempontból is elfogadhatatlannak tartotta. A szakértőnek nem volt feladata annak meghatározása, hogy a malom területén található gépekből egy

működő technológia összeállítható-e, továbbá, ha igen, akkor annak komplex, működő egységként mennyi lehet az értéke. Csupán az általa listázott berendezések aktuális, 2011. augusztusi értékét becsülte meg.

Aggályosnak tartotta az eljáró hatóságok részéről a büntetőeljárásba ugyanazon szakértőt bevonni, aki már a korábban az ügyben a felszámoló kérésére eljár, mivel természetes módon ezen szakértő egyértelműen „kötvé volt” az általa korábban adott szakvéleményhez. Véleménye szerint Dr. ..., mint az adott szakterületen jártas szakértőnek az eljárás során csak és kizárólag az volt a szerepe, hogy valamilyen módon megpróbálja „megvédeni” Dr. ... 2011. évben leírt álláspontját, ami az egyes gépek aktuális értékére vonatkozott.

Semmilyen relevanciával nem bír, hogy Dr. szakértő szerint mennyiért lehetett 2011. évben értékesíteni az általa lefotózott kb. 50. db. gépet, avagy berendezést.

Egyébként a vádlottra nézve legkedvezőbb összeg nem 50.000.000. Ft., hanem nettó 150.000.000. Ft.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság semmilyen módon nem indokolta meg azt, hogy milyen adatokból következtetett arra a tényre, hogy az I. r. vádlott annak tudatában cselekedett, hogy nem a ... Kft. a technológia tényleges tulajdonosa.

A IV/B. tényállással összefüggésben azt a megállapítást tette, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás önmagával ellentétes megállapításokat tartalmaz, így érdemi felülbírálatra nem alkalmas. Egymásnak ellentmondó megállapításokat tartalmaz.

Azt sem lehet a tényállás alapján megállapítani, hogy amennyiben az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a bevételi pénztárbizonylatokban foglalt gazdasági események kivétel nélkül fiktívek, akkor milyen adatok alapján fogadta el az elsőfokú bíróság azt, hogy a ... Kft. részére 60.000.000. Ft. összegű kölcsön nyújtása teljesült.

A szakértői vélemények alapján azt sem lehet kétséget kizáróan megállapítani, hogy az állítólagos kifizetések időpontjában 49.009.958. Ft. valójában rendelkezésre állt-e a házipénztárban. A szakértők akként nyilatkoztak, hogy legfeljebb ennyi pénz kifizetése történhetett meg, de azt igazolni egyáltalán nem lehet, hogy ez a pénz ténylegesen rendelkezésre állt, és a kifizetés valóban megtörtént. Az 55.000.000. Ft. visszafizetése szakértői szempontból ugyancsak nem igazolható, ahogyan az sem, hogy 60.000.000. Ft. a cég vagyonából ténylegesen, azonnal kölcsönadásra került a ... Kft. részére.

Az elsőfokú bíróság ezen tényállási pont kapcsán kialakított álláspontja - azon túlmenően, hogy önellentmondásos és megalapozatlan - véleménye szerint a szakértői vélemény téves értelmezésén alapul, mivel jelen vádpont kapcsán egyetlen dolgot lehet kijelenteni tényként:

- szakértői szempontból sem a termeltetési hitel folyósítása, sem annak törlesztése, sem a ... Kft. részére nyújtott kölcsön tényleges kifizetése kétséget kizáróan nem igazolható.

A kifejtettekre figyelemmel elsődlegesen indítványozta, az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését. Másodlagosan kérte, hogy a másodfokú bíróság az ítéletet változtassa meg a következők szerint:

- Az I. r. vádlott terhére a II. tényállási pontban rótt cselekményt csődbűncselekmény büntetnének minősítse,

- e vádlottat az ellene 5 rb., a Btk. 345. §. (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő, részben folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétségének vádja alól mentese fel (III. vádpont)
- e vádlottat az ellene 1 rb., a Btk. 372. §. (1) bekezdésébe ütköző, azonban a (2) bekezdés bc.) pontjára figyelemmel a (6) bekezdés b) pontja szerint minősülő és büntetendő különösen nagy értékre, üzletszerűen elkövetett sikkasztás büntettének vádja alól mentse fel (IV/A. - IV/B. vádpontok).

Amennyiben az ítélet tábla az elsőfokú bíróság álláspontját elfogadva akként foglal állást, hogy a IV/A. és IV/B. tényállások kapcsán az I. r. vádlott büntetőjogi felelőssége megállapítható, úgy indítványozta, hogy egyezően az elsőfokú bírósággal ezeket a cselekményeket - a II. tényállásban megjelölt cselekménnyel együtt - csődbűncselekmény büntettének minősítse a törvényi egységre figyelemmel.

Végezetül indítványozta, hogy a vádlottal szemben kiszabott büntetés enyhítését, végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés büntetés kiszabását.

A II. r. vádlott védője kiemelte, hogy a pénztárbizonylatokon szereplő összeg kifizetése nem történt meg. E körben a szakértő előadta, hogy a házipénztári könyvelés nem volt szabályszerű, pénzmozgás szakértői szemmel nem igazolható. Mindebből az a következtetés vonható le, hogy a vádirati tényállás szerinti pénzmozgás nem igazolható, ebből pedig az következik, hogy sem csődbűncselekmény, sem pedig sikkasztás nem valósulhat meg. Álláspontja szerint a vád tárgyát képező bűncselekmény és annak minősítése pusztán ügyészi logikán alapszik, ami ellentétes a Be. 7. § (4) bekezdésében foglaltakkal. Nem igazolható továbbá, hogy a II. r. vádlottnak tudomása lehetett arról, hogy a megbízási szerződést aláíró fiktív személy. Mindezek alapján elsődlegesen a II. r. vádlott felmentését indítványozta.

Másodsorban kifejtette, hogy a büntetés vádhatóság által indítványozott súlyosítása nem indokolt.

A III. r. vádlott védője rámutatott, hogy a 24.B.717/2013. számú ügyben meghozott ítélet hatályon kívül helyezésére azért került sor, mert az ítélet meghozatalában kizárt bíró vett részt. Ezt követően a megismételt eljárásban a bíróság a bizonyítás anyagává tette a 24.B.717/2013. szám alatti eljárásban felvett bizonyítást, és a büntetőjogi felelősséget részben az ennek során megvizsgált bizonyítékokra alapította. Márpedig ezek a bizonyítékok olyan bírósági eljárásban kerültek beszerzésre, ahol az eljárást kizárt bíró folytatta le. Ezen bizonyítékokat a megismételt eljárásban nem lehet felhasználni, ezért e bizonyítékok kirekesztése, ennek folytán pedig az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése indokolt.

Kifejtette továbbá, hogy meglátása szerint a IV/B tényállás esetében az elsőfokú bíróság a bizonyítékok értékelése során logikai hibát vétett. Mindhárom vádlott vonatkozásában ugyanis arra a megállapításra jutott, hogy a szavahihetőségük megdőlt, ezért a vallomásukat nem fogadta el. Ebben az esetben azonban egyéb bizonyítékok hiányában még az sem lehet megállapítani, hogy a vádlottak milyen kapcsolatban voltak egymással, egyáltalán a III. r. vádlott volt-e az, aki a másik két terheltet összeismertette egymással. Arra pedig végképp semmilyen bizonyíték nincs, hogy ez az összeismertetés azzal a szándékkal történt, hogy lehetővé tegye vádlott-társainak a bűncselekmény elkövetését. Az elsőfokú bíróság indokolása nem tartalmaz arra vonatkozó megállapítást, hogy a III. r. vádlott felelősségét milyen bizonyítékok alapján állapította meg. Mindezeket túl, azt sem lehet kétséget kizáróan megállapítani, hogy a cselekmény következtében a ... Kft. vagyona csökkent-e, és ha igen, akkor milyen összeggel. A kirendelt szakértők ugyanis egységes álláspontot képviseltek annak kapcsán, hogy bár a ... Kft. könyvelése zárt egységet képezett, ez alól kivételt jelentett a házipénztár könyvelése. Megállapították, hogy a házipénztár alakulását, annak mértékét

meghatározni nem lehetett, még az alapbizonylatok ismételt lekönyvelése alapján sem. Így a szakértők azt állapították meg, hogy a nem igazolható az, hogy volt-e házipénztára a Kft.-nek, és ha igen akkor abban milyen összeg volt. Ennek hiányában pedig nem lehet a büntetőjogi felelősségét megállapítani a vádlottaknak csődbűncselekmény miatt, mert hiányzik a bűncselekmény törvényi tényállási eleme, az, hogy a hitelezők kielégítése legalább részben a cselekmény következtében meghiúsítása kerüljön.

Ezek alapján másodlagosan a III. r. vádlott valamennyi vádpont alóli felmentését indítványozta.

A Be. 599. § (1) bekezdése alapján megtartott nyilvános ülésen a fellebbviteli főügyészség képviselője a vádhatósági fellebbezést fenntartotta. A védők által benyújtott fellebbezési indokolásokat részletesen előadta, és azokról megjegyezte, hogy nem adnak alapot a másodfokú ügyészi indítvány megváltoztatására, azok lényegét tekintve új tény vagy körülményt nem hoznak fel, valójában bizonyítási indítványként sem értékelhetők. Részben az elsőfokú bíróság által a bizonyítékok mérlegelésével megállapított tényekkel szemben eltérő tényállás megállapítására irányulnak. A tényállás megalapozatlanságát egyébként semmilyen érveléssel nem támasztják alá, de semmilyen új bizonyítékra nem hivatkoznak, így a megalapozatlanság megállapítását célzó érvelésük nem foghat helyt. Az I. r. vádlott védője elfogadja, hogy az elsőfokú bíróság a perrendi szabályokat betartotta, és a lehetséges bizonyítást elvégezte. Ezzel szemben mégis megalapozatlanság okából az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, valamint a Be. 592. § (2) bekezdése alapján eltérő tényállás megállapítását indítványozza, indokait azonban nem fejti ki.

Mindhárom a védő fenntartotta fellebbezését és annak írásbeli indokolásában foglaltakat.

Az I. r. vádlott az utolsó szó jogán nem kívánt felszólalni.

III. A felülbírálat

Az elsőfokú bíróság a tárgyalást 2019. március 13-án a tanács összetételében történt változás miatt a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban Be.) 518. § (3) bekezdésében írtak szerint megismételte. Így az eljárást a Be. hatálya alatt folytatta le, és a másodfokú eljárásra is értelemszerűen a Be. hatálya idején kerül sor. Ezért a felülbírálat során a Be. 868. § (1) bekezdés értelmében a hatályos eljárási törvényt kellett alkalmazni. Figyelemmel azonban arra, hogy a tárgyalás megismétlésére a korábbi jegyzőkönyvek lényegének ismertetésével került sor, szükséges annak rögzítése, hogy a Be. 870. § (1) bekezdése értelmében a törvény hatályba lépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásban az azt megelőzően, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban régi Be.) szerint végzett eljárási cselekmények akkor is érvényesek, ha ezt a Be. másként szabályozza.

A bejelentett perorvoslatok folytán az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást, a Be. 590. § (1) és (2) bekezdése alapján - eltérő törvényi rendelkezés hiányában - az ítélet megalapozottságát, illetve az ítéletnek a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására, intézkedés alkalmazására vonatkozó rendelkezéseit, valamint az indokolás helyességét és az eljárási szabályok megtartását a fellebbezéssel érintett vádlottak vonatkozásában arra tekintet nélkül bírálta felül, hogy ki és milyen okból fellebbezett (teljes revízió). A Be.-ben is főszabály a teljes felülbírálat, azonban a törvény a korlátozott fellebbezéshez igazodva megteremti a részleges revíziót büntetőjogi főkérdésekben (például szankció) is. Jelen esetben a védelmi fellebbezések a megállapított tényállást is támadták, ezért a korlátozott felülbírálatnak eljárási akadálya volt, ami kötelezően teljes revíziót vont maga után.

A Be. 590. § (8) bekezdése értelmében a felülbírálat nem terjedt ki az I. r. vádlottat érintő felmentő rendelkezésre.

III.1. A bizonyítási eljárás és az eljárási szabályok megtartásának revíziója

A felülbírálat során a másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a perrendi szabályoknak megfelelően folytatta le. Nem vétett sem abszolút eljárási szabálysértést (Be. 608 § (1) bekezdés a-f) pont), sem olyan relatív perjogi hibát (Be. 609 § (1) bekezdés, (2) bekezdés), mely az érdemi felülbírálatot kizárná.

Nem volt alapos a III. r. vádlott védőjének az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló indítványa. Az ítéletábra ugyanis a Bf.II.363/2015/5. számú hatályon kívül helyező végzésében a bírósági határozatok közérthetőségének követelményét is szem előtt tartva megállapította a következőket: „...tévedett az elsőfokú bíróság akkor, amikor arra az álláspontra jutott, hogy a Be. 21. § (1) bekezdésének b) pontja alapján a tanács elnöke nem járhat el bíróként az ügyben. A Btk. 459. § (1) bekezdésének 14. pontja határozza meg a hozzátartozók körét. Ebben, az e) pont alatt, a házastárs egyeneságbeli rokona szerepel, a házastárs nevelőszülője azonban nem. Ily módon a megállapított kizárási ok nem állt fenn, és a hivatkozott abszolút hatályon kívül helyezési ok sem valósult meg.” Az ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítására nem az akkor hatályban volt 1998. évi XIX. törvény 373. § (1) bekezdés II. b) pontja alapján került sor, hanem azért, mert a személyi és tárgyi összefüggések miatt az ügyek együttes elbírálása volt szükséges.

Tehát a III. r. vádlott védője tévesen hivatkozott a hatályon kívül helyezett ügyben eljáró bíróság tanácselnökének kizártságára. Ennek megfelelően, amikor a törvényszék a megismételt eljárásban a tárgyalás anyagává tette a 24.B.717/2013. számú ügyben tartott tárgyaláson kihallgatott tanúk vallomását, nem kizárt bíró által beszerzett bizonyítékokat tett vizsgált meg. Ezért ezen okból nem indokolt a megismételt eljárásban hozott ítélet hatályon kívül helyezése, sem pedig a 24.B.717/2013. számú ügy tárgyalásán tett tanúvallomások bizonyítékok köréből történő kirekesztése.

III.2. A tényállás megalapozottságának felülbírálata

Az elsőfokú bíróság a Be. 163. § (1), (2), (3) bekezdésében írt ügyfelderítési kötelezettségének teljeskörűen eleget tett, szem előtt tartotta az ítéletábra a hatályon kívül helyező végzésében írtakat. Azonban a megállapított tényállás hiányosság, iratellenesség és hibás ténybeli következtetés [Be. 592. § (2) bekezdés a), c) és d) pont] miatt részben megalapozatlan. E megalapozatlanság nem teljes, kevésbé súlyos, ezért a másodfokú eljárásban Be. 593. § (1) bekezdés a) pontja szerint az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügy iratok tartalma és ténybeli következtetés útján kiküszöbölhető volt.

A megalapozatlanság a II. tényállás kapcsán abban ragadható meg, hogy nem rögzítette egyértelműen a közraktárjegyekkel megtestesített áru tulajdoni helyzetét arra az időpontra, amikor az árut elszállította az I. r. vádlott, majd jogtalanul eltulajdonította.

A II. számú tényállást így kiegészíti azzal, hogy a Kft. a hitelt folyósító pénzügyintézetekkel a hitelnyújtás során megállapodott abban, hogy a közraktári jegy áru és zálogjegye egyaránt óvadékba helyezésre kerül a pénzügyintézetekhez.

A kapcsolódó óvadéki szerződés alapján az óvadékul történő elhelyezést megelőzően a közraktári jegyeket a Kft, mint óvadéknyújtó szabályszerű üres forgatmánnyal látta el. A Kft nem teljesítése esetére a hitelt nyújtó pénzügyintézeteknek a szerződés alapján jogában állt sajátjukként értékesíteni, illetve arra is jogosultak voltak, hogy mind a közraktári jegy árujegy, mind a zálogjegy

részének üres forgatmányának kitöltésével közvetlenül kielégítsék igényüket. Az óvadéki szerződések addig voltak hatályban, amíg a biztosított követelés visszafizetésre nem kerül. A szerződések szerint azt követően, hogy a biztosított kötelezettségek megszűntek, akkor a hitelintézet az óvadék tárgyát visszaszolgáltatja, illetve az óvadék zárolását feloldja.

(A hitelintézetek és a Kft közötti hitelszerződések, óvadéki szerződések, közraktári jegyek alapján megállapítható tények.)

Ezen túl az ítélet tábla

- mellőzi a II. tényállás valamennyi pontjából, hogy az I. r. vádlott a közraktári jegyek fedezetét képező terményeket jogtalanul eltulajdonította. Ehelyett azt rögzíti, hogy a I. r. vádlott a közraktári jegyek fedezetét képező, a ... Zrt. közraktárában elhelyezett terményeket a ... Zrt. és a ... Kft. részére hitelt nyújtó bankok előtt ismeretlen helyre elszállította.
- A IV. számú tényállásból a 18. oldal első bekezdéséből, a hatodik bekezdéséből, a 19. oldal harmadik bekezdéséből, a 19. oldal utolsó bekezdéséből, a 20. oldal első, második és utolsó előtti bekezdéséből mellőzi az ítélet tábla azon megállapítást, hogy „az I. r. vádlott a ... Kft. rábízott vagyonából rendszeres haszonszerzésre törekedve jogtalanul eltulajdonított” 54.0009.958. Forintot. Ehelyett valamennyi esetben annyi marad a tényállásban, hogy ... I. r. vádlott 54.009.958. Ft-ot a fiktív termeltetési szerződéssel elrejtett, illetve 49.009.958.- forintot a házi pénztárból saját maga számára teljesített. A 49.009.958.- forint a fiktív termeltetési szerződésekkel érintett összegnek felel meg.

A mellőzések indoka az, hogy a történeti tényállásban a megtörtént és megállapítható tényeket kell rögzíteni. Pusztán azzal, hogy a négy oldalas tényállásrészben a vád, és ennek alapján az elsőfokú ítélet összesen hét helyen tartalmazza a sikkasztás törvényi definícióját, a cselekményt még nem lehet sikkasztás büntettként minősíteni. A megállapított tényekből kell eldönteni, hogy a cselekmény a csődbüncselekmény vagy a vagyon elleni büncselekmény körében értékelhető-e.

A fellebbviteli főügyészség indítványozta a IV/B. tényállás kiegészítését az indokolásban kifejtett azon megállapítással, hogy a vádlottak által elrejtett és eltulajdonított összegből a fiktív termeltetési szerződéssel érintett rész 49.009.958 Ft, így ezen utóbbi összeg állapítható meg ... II. rendű és III. rendű vádlottak terhére. A követett bírósági gyakorlat szerint a tényállás az ítélet egészében és tartalmilag vizsgálendő. A tényálláshoz tartozónak kell tekinteni a jogerős határozat indokolása bármely részében szereplő minden tény megállapítást, amely az elbírált büncselekmény büntetőjogi megítélésénél jelentős (EBH 2013.B.2. indokolás, BH 2015.216.I., BH+ 2014.9.388.I., BH 2015.216.I., BH 2013.237., BH 2013.53., BH 2006.392.). Ennek megfelelően a tényálláshoz tartoznak az indokolásban írt, de tartalmilag tényeket rögzítő részek is (BH 2015.216.I.), így a főügyészség által indítványozott kiegészítés valójában a helytelen ítéletszerkesztés korrekciója volt.

A másodfokú bíróság a részbeni megalapozatlanság kiküszöbölését követően az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 593. § (3) bekezdése értelmében a helyesbített tényállás alapján bírálta felül.

Egyebekben megállapítható, hogy a törvényszék a bizonyítékok igen alapos, szerteágazó és részletes értékelésével a büntetőjogi főkérdések tekintetében központi jelentőséggel bírói tényeket hibátlanul rögzítette, indokolási kötelezettségének igen alaposan eleget tett, részletesen megindokolta, hogy a vádlottak tagadásával szemben a tényállást miért az egyenként és kölcsönösen értékelt terhelő személyi, tárgyi bizonyítékokra, illetve a szakértői véleményekre alapította. Az indokolás logikai hibában nem szenved, az abban foglaltakkal az ítélet tábla egyetértett.

A bíróság a bizonyítékokat szabad meggyőződése szerint bírálja el. Mind a korábban, mind a jelenleg hatályos Be. vegyes jellegű, nem teljesen szabad bizonyítási rendszerében a bírói bizonyíték-értékelés nem korlátlan, mert figyelemmel kell lenni a bizonyítás törvényességére, a logika rendjére és a döntés indokait jól érthetően, világosan meg kell fogalmazni az ítéletben. A törvényszék bizonyíték-értékelése és az ítélet indokolása megfelel a törvény és az ítélkezési gyakorlat által megkívántaknak. A vádlottak tagadását el nem fogadva részletes és meggyőző indokát adta annak, hogy a tényállást mely kétséget kizáróan bizonyított - bizonyítékokkal alátámasztott - tények alapján állapította meg.

I. tényállás

A III. r. vádlott tagadó vallomását a törvényszék a rendelkezésre álló - elsősorban személyi - bizonyítékok elemzése és széleskörű mérlegelése alapján vetette el. Meggyőzően indokolta azt, hogy ... és ... tanúk, valamint II. r. vádlott vallomásai és ... a ... személyének nem létező volta miként támasztotta alá azt, hogy a ... Kft. nevében a Kft. részére kibocsátott számlák fiktívek. Az Kft. vonatkozásában is helytállóan jutott ezen következtetésre ..., ..., ..., és ... tanúk vallomásait összevetve a III. r. vádlott tagadásával. Mindezek alapján pedig okszerűen állapította meg, hogy az előzetesen felszámított áfát egyik cég sem fizette meg, tehát a III.r. vádlott tudta, hogy az általa átadott számlák felhasználásával a I. r. vádlott meg nem fizetett áfát helyezett levonásba. Így helyes az az álláspontja - a III.r. vádlott védője által kifejtettekkel szemben -, hogy az adóhatóság megtevesztése, az adó be nem vallása és meg nem fizetése a ... Kft. oldalán merült fel.

II. tényállás

Ezen tényállás kapcsán az I. r. vádlott a közraktározott gabona elszállítását végig elismerte az eljárás során, az ő önfeljelentése alapján indult meg a nyomozás. Mindössze a megismételt eljárás során terjesztett elő azirányú védekezést, hogy a közraktározott áru egy részét a ... Zrt. szállította el. Ezt a vádlotti hivatkozást az elsőfokú bíróság ... és ...tanúk vallomása alapján, indokoltan vetette el.

III. tényállás

Az I. r. vádlott védője iratellenesnek minősítette azt az ítéleti megállapítást, hogy e vádlott volt az, aki hamisított tanúsítványokat közraktározó gazdasági társaságnak átadta. Másrészt kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság hibás ténybeli következtetéssel jutott arra az álláspontra, hogy I. r. vádlott tisztában volt a tanúsítványok hamisított voltával.

Az átadással kapcsolatos kifogás tekintetében az ítélőtábla arra mutat rá, hogy I. r. vádlott volt az, aki a közraktározási szerződéseket megkötötte, így ő volt az is, aki az azokhoz szükséges tanúsítványokat felhasználta. Mind a cselekmények elkövetésekor, mind pedig az elbíráláskor hatályos Btk. a hamis magánokirat felhasználását és nem az átadását bünteti. Természetesen a felhasználás megvalósulhat átadással is. Jelen esetben azonban az említett okiratok felhasználása a közraktározás szerződések megkötésével történt.

Nincs logikus magyarázat arra, hogy a vitathatatlanul I. r. vádlott érdekét szolgáló magánokiratokat bárki más miért hamisított volna meg. Még ha fel is tételezné a bíróság azt, hogy az ezzel megbízott személy a minősítési eljárás szabályszerű lefolytatása helyett valamilyen okból inkább meghamisította a jegyzőkönyveket, és azokat prezentálta I. r. vádlott részére, azt csak akkor tehetné, ha egy vagy esetleg néhány elszórt esetről lenne szó. A jelen ügyben azonban szinte az összes, 2009. évben keletkezett tanúsítvány hamis, hiszen a bizonyítás anyagából megállapítható, hogy a ...i Egyetem mindössze 6 esetben, a Zrt. pedig egyetlen egy esetben sem végzett gabona minősítést az I. r. vádlott cégének részére az adott évben.

IV/A. tényállás

Az I. r. vádlott védője a fentebb írtak szerint kifogásolta Dr. ... és Dr. eljárásban betöltött szerepét és tartalmilag az általuk adott szakvéleményt.

A szakértőknek a védő által vélelmezett kizártságát illetően a másodfokú bíróság rámutat a következőkre. A Debreceni Törvényszék 2018. február 12. napján meghozott 26.B.233/2015/159. számú végzésével az indítványt elutasította. A Debreceni Ítéltábla a 2018. május 3. napján meghozott Beüf.II.263/2018/2. számú végzésével a törvényszék határozatát helybenhagyta. Mind a törvényszék, mind pedig a másodfokon eljáró ítéltábla megállapította, hogy nem kérdőjelezheti meg a szakértők elfogulatlanságát önmagában az, hogy már a felszámolási eljárásban szakértői vélemény készítek, mely a későbbiekben a vádemelés alapjául is szolgált.

A szakértői vélemény tartalmával kapcsolatosan pedig azt hangsúlyozza az ítéltábla, hogy a törvényszék nem kerülte meg az abban rejlő bizonytalanságokat, hanem a szakértői vélemény adatait összevetette a tárgyaláson kihallgatott tanúk, így ..., ..., ..., ..., ..., , dr. ..., ... és ... vallomásaival. Az ítéltábla nem kívánja megismételni a törvényszéknek e körben adott logikus és okszerű mérlegelését. Pusztán kiemeli, hogy az egymást erősítő bizonyítékok köréből is kiemelendők a malomipari gépek további értékesítésére vonatkozó vallomások, melyek alapján megállapítható, hogy a 15,5 millió forintért történt további kétszeri eladása a technológiának azt támasztja alá, hogy a szakértő által megállapított 50 millió forintos érték nem, hogy irreálisan alacsony lenne, hanem a vádlottra nézve igen kedvező.

IV/B. tényállás

A vádlottak tagadó vallomásait összevetve a törvényszék helyesen állapította meg, hogy elsősorban az I. r. és II. r. vádlottak egymásnak ellentmondó tartalmú nyilatkozatokat tettek a termeltetési szerződések megkötésével és a kifizetésekkel kapcsolatosan. A ... nevű személy nem létező volta e tényállás kapcsán is a erősítette vád tárgyává tett cselekmény megállapíthatóságát. A védelem által erőteljesen támadott szakértői bizonyítás tekintetében az ítéltábla ismétlésbe bocsátkozás nélkül kiemeli az elsőfokú bíróság azon indokait, melyek szerint a szakértői vélemény csupán egy a bizonyítékok sorában, és annak megállapításait a személyi és okirati bizonyítás messzemenőig alátámasztotta. A törvényszék igen helyesen csak a szakértői kompetenciába tartozó kérdések megválaszolása során támaszkodott a szakértői véleményekre. Azt is megjegyzi az ítéltábla, hogy a tényállásbeli cselekmény megtörténtének kérdése akár szakértői vélemény nélküli is eldönthető lenne. Amint azt a szakértők kiemelték, a könyvviteli rendszernek olyannak kell lenni, "ami az eszközeiben és forrásaiban történt mindennemű változást hitelesen rögzít, mégpedig szabályszerűen kiállított bizonylat alapján. Az ilyen könyvelésnek kihagyás mentesnek, folyamatosnak kell lennie és a benne fellelhető könyvelési tételeknek külső, akár nem szakértő számára is megismerhetőnek és egyértelműen azonosíthatónak kell lenni." Az I. r. vádlott cégénél történt kifogásolható könyvelés okozta azt a helyzetet, hogy a nem szakértő bíróság számára a könyvelés átláthatatlanná vált. A szakértői bizonyítás az ebben való eligazodást segítette.

IV. A másodfokú bíróság döntése

Az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést a vádlottak bűnösségére, és a cselekmények minősítése is túlnyomórészt megfelel az anyagi jognak.

IV/1. Az alkalmazandó Büntető Törvénykönyv

Helyes a törvényszék azon megállapítása, hogy a vádlottak terhére megállapított bűncselekményekhez a Btk. nem rendel súlyosabb büntetési tételeket, mint az elkövetéskor hatályban volt büntető törvénykönyv, és a feltételes szabadságra vonatkozó kedvezőbb rendelkezések az elbíráláskori jogszabály alkalmazását indokolják.

IV/2. A bűncselekmények minősítése.

Az I. tényállás kapcsán az adócsalás büntette, a III. tényállás esetében a hamis magánokirat felhasználása vétségének minősítése, valamint a II. és IV. pontban írt alapcselekményekhez kapcsolódó hamis magánokirat felhasználása vétségek minősítése kifogástalan, azokat valójában senki nem is támadta. E körben azonban az elsőfokú bíróság a rendelkező részben elmulasztotta feltüntetni a hamis magánokirat felhasználása vétségének törvényhelyét, melyet a másodfokú bíróság pótolta. Továbbá, az I. r. vádlott terhére rótt 5 rb. hamis magánokirat felhasználása vétsége esetében a törvényszék a rendelkező részben azt állapította meg, hogy az "részben folytatólagosan" elkövetett. Az ítéletábra ezt úgy pontosította, hogy e vádlott az 5 rendbeli cselekményből 3 rendbelit követett el folytatólagosan.

A II. tényállás vonatkozásában az áru tulajdoni helyzetének azért van kiemelt jelentősége, mert kizárólag ezen tény alapján lehet állást foglalni abban a kérdésben, hogy az áru eltulajdonításával az I. r. vádlott csődbűncselekményt vagy vagyon elleni bűncselekményt (lopást) valósított-e meg.

Csődbűncselekmény akkor állapítható meg, ha az eltulajdonított áru a Kft. vagyona volt. A vádlott által képviselt gazdasági társaságnak hitelt folyósító hitelintézetek kétségtelenül a ... hitelezői voltak a már bekövetkezett fizetésképtelenséget követően. A gazdasági társaság összes vagyona fedezetül szolgált a pénzintézetek hitelére. Gazdálkodó szervezet vagyonának tekinthető mindaz, amit a gazdálkodó szervezetre vonatkozó számviteli jogszabály befektetett eszköznek vagy forgóeszköznek minősít [Csőd tv 3.§ (1) bekezdés e) pont]

Abban az esetben, ha a közraktározott áru nem a ... Kft tulajdona, akkor a közraktárból történő áru elszállítása és tulajdonának elvonása a Btk. 370. § szerinti lopást valósít meg.

A közraktári jegy a közraktárban elhelyezett árut testesíti meg. A közraktári jegy két összefüggő, de egymástól elválasztható részből, azaz az árujegyből és a zálogjegyből áll. Ebből eredően a közraktári jegy funkciója kettős. Egyfelől magának az árunak a forgalomba hozatalára (tulajdonjogának átruházására) szolgál, másrészt a hitelezést hivatott megkönnyíteni azáltal, hogy lehetővé teszi az árura zálogjog alapítását. A közraktári jegy forgatható értékpapír, átruházható teljes egészében, de az árujegy és a zálogjegy szétválasztása után külön-külön is. A közraktári jegy együttes vagy az áru, illetve a zálogjegy külön-külön történő átruházása forgatmánnyal - hátírat útján - történik. A zálogjegy átruházása - kölcsön vagy hitelszerződés alapján zálogjogot biztosít a közraktárban elhelyezett áru felett. Az árujegy átruházásával átszáll az áru tulajdonjoga.

Minthogy a közraktári jegy az árut helyettesíti, megosztás nélküli átruházásával a vevő (forgatmányos) az áru felett korlátlan rendelkezés jogát szerzi meg, különválasztott árujegy alapján pedig a zálogjegy általi korlátozott rendelkezés jogát. (BH1996.53.)

A zálogjegy birtokosa viszont csak arra jogosult, hogy a közraktárban elhelyezett tárgyak árverési eladását és a vételárból való kielégítését követelje. A szabályosan forgatott zálogjegy önmagában a zálogjegyen szereplő összeg iránti pénzkövetelést testesít meg, és ennek fedezetül zálogjogot biztosít birtokosának a közraktárban elhelyezett árun. [a közraktározásról szóló 1996. évi XLVIII. törvény 26. § (6a) bekezdés]. A zálogjegyen feltüntetett kölcsönösszeg visszafizetése után a hitelező

köteles a birtokában lévő közraktári jegy valamennyi szelvényrészét az adósnak kiadni. [a közraktározásról szóló 1996. évi XLVIII. törvény 26. §. (8) bekezdés].

Annak a kérdésnek az eldöntése tehát, hogy ki léphet fel tulajdonosként (és ki nem léphet fel tulajdonosként) a közraktárban elhelyezett áru felett annak ténybeli megállapítását feltételezi, hogy a közraktári jegy árujegye át lett-e forgatva teljes vagy üres forgatmánnyal.

Ez volt az indoka annak, hogy a másodfokú bíróság kiegészítette a tényállást azzal, hogy a közraktári jegyek áru és zálogjegyét üres forgatmánnyal a hitelt nyújtó bankokra forgatta a Kft a hitel és óvadéki szerződéseknek megfelelően.

Jogszerű birtokosnak csak azt lehet tekinteni, akit a közraktári jegy hátirata igazol. A közraktározásról szóló 1996. évi XLVIII. törvény 26.§ (5) bekezdése is ezt rögzíti, mely szerint a közraktári jegy birtokosát a hátiratok összefüggő láncolata igazolja. A 27. § (3) bekezdés pedig a tényállásban szereplő hitel és óvadéki szerződések jogszabályi alapját tartalmazza, mely szerint közraktári jegyet vagy bármely részét óvadékként csak üres forgatmánnyal lehet átadni. Jelen II. számú tényállási pont esetében is ez történt.

Mivel az I. r. vádlott az árujegy üres forgatásával átruházta a közraktári jegyeket, egyúttal ezen értékpapírok által megtestesített árut, így az áru felett rendelkezési joga nem volt, az sem a tulajdonában, sem a birtokában nem volt. Minthogy a II. tényállási pontokban rögzített hitelintézetekre lettek a közraktári jegyek zálogjegyei forgatva, egyúttal azok árujegyei az óvadéki szerződések alapján kitöltetlen forgatmánnyal óvadékkul a hitelező pénzintézeteknek lettek ugyancsak átadva, a pénzintézetek a közraktár és harmadik személyek irányában is tulajdonosként rendelkeztek a közraktári áruval. (EBH2005.1219.)

Minthogy az I. r. vádlott nem volt tulajdonosa a közraktározott árunak, így a számára idegen dolog jogtalan eltulajdonításával az eltulajdonított dolog értékéhez igazodó lopást valósított meg. Tulajdonosként kizárólag azt követően léphetett volna fel, hogy visszafizette a hitelt, és a bankok visszaadják a közraktári jegyek által megtestesített árufedezetet.

Mindezek alapján az ítélőtábla megállapította, hogy a törvényszék helytállóan minősítette a II. tényállási pontban írt cselekményeket 2 rb., a Btk. 370. § (1) bekezdésében meghatározott, és a (2) bekezdés bb) pontjára figyelemmel a (6) bekezdés b) pontja szerint minősülő különösen nagy értékre, üzletszerűen, folytatólagosan elkövetett lopás büntettének és 2 rb., a Btk. 370. § (1) bekezdésében meghatározott, és a (6) bekezdés a) pontja szerint minősülő különösen jelentős értékre, folytatólagosan elkövetett lopás büntettének.

A IV/A. és IV/B. tényállásban írt cselekményeket a törvényszék egységesen a Btk. 404. § (1), a) pontjában és a (2) bekezdés b) pontjában meghatározott, a hitelezők kielégítésének megghiúsításával, folytatólagosan elkövetett csődbűncselekmény büntettének minősítette azzal, hogy azt az I. r. vádlott tettesként, míg a II. r. és III. r. vádlottak bűnsegédként követték el. A vádlottak és védők az e pontokban megállapított tényállás támadásán túl a minősítést nem vitatták.

A vádhatóság ugyanakkor azt indítványozta, hogy a másodfokú bíróság ezen bűncselekményeket I. r. vádlott esetében 1 rb., a Btk. 372. § (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés bc) pontjára figyelemmel a (6) bekezdés b) pontja szerint minősülő, különösen nagy értékre, üzletszerűen elkövetett sikkasztás büntettékként, II. r. és a III. r. vádlottak vonatkozásában pedig a Btk. 372. § (1) bekezdésében meghatározott és a (2) bekezdés bc) pontjára figyelemmel az (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő jelentős értékre, üzletszerűen, bűnsegédként elkövetett

sikkasztás büntettként minősítse. Hivatkozott e körben a 3/2009. számú Büntető jogegységi határozat 3. pontjára, mely kimondja, hogy ha a hitelnyújtás nem piaci feltételek mellett történik, hanem arra valamely gazdaságpolitikai célból az állam vagy más - az 1978. évi IV. törvény 288. §-ában illetve a 314. §-ában meghatározott - szervezet által támogatott kedvezményes feltételekkel és/vagy céljelleggel kerül sor, akkor a cselekmény rendszerint a jogosulatlan gazdasági előny megszerzése büntettként, illetve az Európai Unió pénzügyi érdekei megsértése büntettként minősülhet, és a csalás megállapítására csak akkor kerülhet sor, ha a csalás büntetési tétele a hivatkozott bűncselekmények büntetési tételénél súlyosabb. Álláspontja szerint jelen ügyre vetítve azt a kérdést kell megválaszolni, hogy a gazdasági bűncselekmények a specialitás viszonyában állnak-e a vagyon elleni bűncselekményekkel. A Kúria álláspontjából az a következtetés vonható le, hogy gazdasági bűncselekmény megállapításának csak abban az esetben van helye, ha a történeti tényállás nem minősíthető valamely magasabb büntetési tétellel fenyegetett vagyon elleni bűncselekménynek. A jelen ügyben a vádirati történeti tényállás egyaránt kimeríti a hitelezők kielégítésének meghiúsításával elkövetett csődbűncselekmény büntette, valamint a különösen nagy értékre, üzletszerűen elkövetett sikkasztás büntette törvényi tényállását is, tehát a 3/2009. számú Büntető jogegységi határozat alapján a cselekmény különösen nagy értékre, üzletszerűen elkövetett sikkasztás büntettként minősül.

Az ítélet tábla a törvényszék által megállapított minősítést törvényesnek találta a következők miatt.

A csődbűncselekmény valamennyi fordulata a hitelezők érdekeinek a védelmére szolgál. A hitelezőket a törvény azért részesíti védelemben, hogy a funkciójukat betölthessék.

Az elrejtés folytán a nyilvántartásokban már szereplő vagyontárgy a nyilvántartásokból kikerül, eltűnik. Ilyenkor az érintett vagyontárgy a hitelezők számára hozzáférhetetlenné válik.

A színlelt ügylet kötése a Ptk. 6:92. § (2) bekezdésének keretei között értékelendő. Érvényességét a palástolt szerződés alapján kell megítélni. A színlelt ügyletekben részt vevő szerződő felek szándéka általában arra irányul, hogy a hitelező kielégítési alapjául szolgáló vagyontárgy tulajdonjogának változását éppen a hitelező, mint a színlelt szerződésben kívülálló harmadik személy felé bizonyítsa. Valóságos és érvényes szerződési akarat hiányában az ilyen szerződés semmis. (Ptk. 6:88.§ (2) bekezdés)

A fiktív ügylet nem sorolható a színlelt ügyletek közé. A fiktív ügylet elrejtésként vagy eltitkolásként értékelendő.

A csődbűncselekmény védett jogi tárgyának sérelme azonos tényállásban meghatározott különböző cselekményekkel valósítható meg. A bűncselekmény különböző fordulatainak megvalósulása a természetes egység körében tartozik.

Az nem kétséges, hogy a vádlottak az adós gazdasági társaság vagyonát csökkentették cselekményükkal, azonban ennek tényleges károsultjai a cég felé követeléssel élő gazdasági szereplők voltak. A bűncselekmény az ő anyagi érdeküket sértette.

Azt szükséges kiemelni, hogy a sikkasztás és a csődbűncselekmény közötti elhatárolás elsősorban akkor merülhet fel, ha a sikkasztás sajátjakénti rendelkezés elkövetési fordulata valósulna meg. A sikkasztás körében értékelhető eltulajdonítás és az elrejtés korántsem tekinthető egymás szinonim jelentésének vagy cselekvőségének. A cég vagyonának elrejtésével még nem biztos, hogy a vagyontárgy eltulajdonítása is megtörtént. Jelen tényállási pont kapcsán is ítéleti bizonyossággal a vagyon elrejtése állapítható meg.

A csődbűncselekmény és a sikkasztás egyebekben történő elhatárolása kapcsán elsődlegesen a csődbűncselekmény speciális jellegét kell kiemelni, amint arra a törvényszék is helyesen utalt. Az elrejtett vagyon nagyságát értékeli a csődbűncselekmény tényállása is, hiszen a különösen jelentős vagy azt meghaladó érték szerepel a minősített esetek között. (Btk. 404.§ (3) bekezdés b) pont)

Az üzletszerűséget külön nem értékeli a csődbűncselekmény tényállása, hiszen az lényegében a gazdasági tevékenység velejárója, a vagyon akár egymozzanatú, akár több lépésből álló elrejtése, eltitkolása, de az ésszerű gazdálkodás követelményeivel ellentétes más módon történő vagyon elvonása keretében az üzletszerűséghez közelítő elkövetés már a tényállásban értékelve lett.

Mindezek mellett is indokolt rámutatni, hogy téves a törvényszéknek az ítélet 55. oldal utolsó bekezdésében írt következő érvelése:

„Elfogadva az ügyészi álláspontot ugyanis az a helyzet állhatna elő, hogy az 50 millió forintot meghaladó üzletszerűen elkövetett vádlotti cselekmény öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés büntetéssel lenne fenyegetett a Btk. 372. § (6) bekezdés b) pontja alapján sikkasztás büntette miatt, míg ha az elkövetési érték ugyanilyen tényállás mellett az 500 millió forintot meghaladja, az már egy enyhébben büntetendő, azaz kettőtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés büntetéssel fenyegetett 500 millió forintos értékhatárt meghaladó, azaz különösen jelentős értékre elkövetett csődbűncselekmény tényállása körében lenne büntetendő.”

Azért téves ez az okfejtés, mert a Btk. 372. § (6) bekezdés a) pontja szerint a különösen jelentős értékre elkövetett sikkasztás büntette öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Így tehát - az ügyészi álláspont szerint - az 500 millió Ft-os értékhatárt meghaladó, különösen jelentős értékre elkövetett cselekmény esetén is a sikkasztás büntette állapítandó meg. Csak és kizárólag ezen okból tehát nem lenne helye a sikkasztás helyett a csődbűncselekmény minősítésének.

Folytatólágosság a csődbűncselekmény kapcsán nem állapítható meg, hiszen épp a gazdasági tevékenység, a gazdálkodáshoz kapcsolódó egymást követő leggyakrabban üzletszerűnek tekinthető elkövetési magatartásokból tevődik össze a bűncselekmény természetes egysége.

V. A büntetéskiszabási rendelkezések indokolása

Az első fokon eljáró bíróság helyesen feltárta az irányadó enyhítő és súlyosító körülményeket, és azokat, összevetve a büntetéskiszabás egyéb elveivel, a súlyuknak megfelelően értékelte. A büntetést a céljának szem előtt tartásával úgy kell kiszabni, hogy az igazodjon a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűnösség fokához és az elkövető társadalomra veszélyességéhez is.

A büntetéskiszabás során a büntetőjog általános elveire, és az Alaptörvényből fakadó alkotmányos követelményekre is figyelemmel kell lenni. „A büntetéssel történő jogkorlátozásnak meg kell felelnie az arányosságnak, a szükségszerűségnek és az ultima ratio elveinek”. (1214/B/1990 AB határozat)

A szankció arányossága azt is jelenti, hogy a hasonló tett elkövetőit hasonló büntetéssel kell sújtani az elkövetett tethez, és a bűnösség mértékéhez is viszonyítva, de az arányosság vizsgálata a sérelem, a kár, a bűnösség foka, a bűncselekmények súlya egybevetését is feltételezi.

Az arányosság jelenti a tett arányosságát, és több elkövető esetén az ítélet belső arányossága sem hagyható figyelmen kívül, de a büntetésnek az elkövető személyiségéhez is igazodnia kell. Az egyéniesítés azonban nem sértheti a bírói gyakorlat egységének elvét, amely a jogbiztonság és a

törvény előtti egyenlőség szempontjából alapvető. Ennek megfelelően a hasonló súlyú bűncselekményekre, illetve hasonló személyi körülményekkel jellemzett elkövetőkkel szemben nem szabad lényegesen eltérő szankciókat alkalmazni.

A büntetések egyik vádlottnál sem túl szigorúak, lényeges enyhítésükre az ítélőtábla nem látott alapot, ezért a védelmi fellebbezések az enyhítésre irányulóan sem voltak alaposak.

A vádhatóság alapvetően a helyesen mutatott rá, hogy a vádlottakkal szemben az elsőfokú bíróság által kiszabott büntetések igen enyhék. Mégsem találta alaposnak a másodfokú bíróság az ügyészségnek a kiszabott büntetések súlyosítására irányuló indítványát, a következők miatt.

A 2/2017. (II. 10.) AB határozat alkotmányos követelményként fogalmazta meg az eljárás elhúzódása esetén e tény enyhítő körülményként történő értékelését. Az eljárás elhúzódását az időmúlás, mint enyhítő körülmény mellett is figyelembe kell venni a büntetés kiszabása során.

A büntetőbíróságok következetes gyakorlata szerint az elhúzódó büntetőeljárások vonatkozásában enyhítő körülménynek számít a büntetéskiszabás során az időmúlás. Ennek az enyhítő körülménynek az értékelése a büntetés mértékének csökkentését eredményezi, ha a terhelt indokolatlanul hosszú ideig állt a büntetőeljárás hatálya alatt. A terhelt így már az eljárás során jogorvoslatban részesülhet az eljárás elhúzódása miatt.

Az Alkotmánybíróság határozatából az következik, hogy a bíróság az eljárás elhúzódására tekintettel a terheltet a büntetés kiszabása során „kedvezményben részesítheti” kompenzálásul az eljárás tisztességességének csorbulása miatt. A bíróság így tényszerűen megállapítja az eljárás elhúzódását valamennyi vádlott vonatkozásában.

Az eljárás elhúzódásának tényszerű megállapítása és enyhítő körülménykénti figyelembe vétele nem azonos a törvényszék által értékelt időmúlással, mint enyhítő körülménnyel.

Az időmúlásnak az 56. számú BK véleményben szereplő meghatározása (III. 10-11. pont) a bűncselekmény elkövetésétől eltelt hosszabb időt értékeli, míg az eljárás elhúzódásának vizsgálata az alapos gyanú közlésének időpontjától kezdődik. Az időmúlás objektív tényező, míg az eljárás elhúzódásának a rögzítése az ítélet indokolásában a bírósági inaktivitás elismerésére is utal.

Az eljárás elhúzódásából a vádlottakat ért, a büntetés célján túlmutató hátrányok kompenzálását az ítélőtábla az ezen körülmények hiányában kiszabandó büntetések lényeges enyhítésével látta megvalósíthatónak. Az elsőfokú bíróság által az I. r. vádlottal szemben a törvényben a különösen jelentős értékre elkövetett lopás büntetése meghatározott minimumnál, azaz 5 év évnél is rövidebb tartamban meghatározott végrehajtandó szabadságvesztés, valamint a II. r. és III. r. vádlottakkal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtásának próbaidőre történő felfüggesztése kellőképpen szolgálja a fent írt többlet hátrányok kiküszöbölését.

Helytállóan állapította meg a törvényszék a szabadságvesztés büntetések végrehajtási fokozatát.

A törvény kötelező rendelkezésére tekintettel helyes a vádlottak pénzbüntetésre ítélese, és indokolt a foglalkozástól eltiltás alkalmazása is.

Törvényesen alkalmazta az elsőfokú bíróság az I. r. vádlott esetében a végrehajtandó szabadságvesztés büntetés mellett a közügyektől eltiltás mellékbüntetést, és annak időtartamát a főbüntetéshez igazította.

A terhelték feltételes szabadságra bocsáthatóságára, valamint a bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezések is törvényesek.

VI. Egyéb rendelkezések

Az ítéletábra a másodfokú eljárásban a II.r. vádlott kirendelt védője közreműködésével kapcsolatban felmerült bűnügyi költséget a Be. 613. §. (1) bekezdése alapján állapította meg, és a Be. 632. § (4) bekezdése alapján úgy rendelkezett, hogy azt az állam viseli.

Debrecen, 2020. július 23.

Dr. Elek Balázs sk. a tanács elnöke, Dr. Gömöri Olivér sk. előadó bíró, Dr. Toma Attila sk. bíró

Záradék: a Debreceni Törvényszék 26.B.233/2015/219. számú ítélete a másodfokú határozatban írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2020. július 24.

. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke